

Бігарі Марина Іванівна,
аспірантка кафедри української мови,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-8559-5112

УДК 351.81

doi: 10.34213/tp.19.03.09

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ВІДНОСИНИ В МОВНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано основні нормативно-правові акти, які регулюють відносини в мовній сфері України. Доведено, що законодавча база в Україні загалом відповідає нормам світової практики та містить достатній інструментарій щодо її реалізації.

Ключові слова: українська мова, державна мова, державна мовна політика, сфера суспільного життя.

Постановка проблеми. Ще з моменту початку боротьби України за свою незалежність чи не найбільш дискусійним як у суспільстві, так і серед української еліти є питання державної мови. Щоразу, як це питання поставало на порядку денному, виникали дискусії, що переходили у більш гарячі протистояння та навіть “мовні” майдани. Українську мову було проголошено державною ще за часів Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР), але поряд із нею гарантувалося використання інших мов.

Питанням захисту рідної мови опікуються в багатьох країнах світу, закріплюючи на законодавчому рівні як статус державної мови, так і норми її використання. Причому достатню увагу мовному питанню приділяють не лише у країнах, що відносно недавно здобули свою незалежність, а і в країнах, де державність триває століття. Тож розгляньмо мовне законодавство в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження проблематики державного регулювання мовної політики в тих чи інших вимірах зробили вітчизняні вчені: Г. Євсєєва, Т. Ковальова, Ю. Куц, І. Лопушинський, П. Надолішний, М. Пірен, П. Редін, С. Римаренко, О. Сергєєва, В. Стрельцов та ін. До цього часу здебільшого розглядалися питання, що насамперед стосуються аналізу правової природи і місця державної мови у регулюванні мовних відносин.

Метою статті є аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють відносини в мовній сфері України.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що мова є засобом формування офіційних, усних, письмових, інформаційних повідомлень, заяв, звернень тощо, мову можна назвати одним із важливих об'єктів правових відносин між громадянами, установами та органами влади. Зазвичай правовий режим державної (офіційної) мови закріплюється в основному законі держави – в її конституції. У деяких державах правовий режим державної мови не закріплюється чинним законодавством, але є таким де-факто та визнається звичаєм (наприклад, у США, Данії, Великобританії, Норвегії, Швеції та ін.).

Ст. 10 Конституції України державною мовою визнана українська мова [2]. Стосовно поняття “державна мова” є відповідне роз'яснення Конституційного Суду України (КСУ). Зокрема, у своєму Рішенні від 14 грудня 1999 р.

№ 10-рп/99 Конституційний Суд України державною (офіційною) мовою визначає мову, якій державою наданий правовий статус обов'язкового засобу спілкування в публічних сферах суспільного життя. Публічними сферами, у яких застосовується державна мова, охоплюються насамперед сфери здійснення повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування (мова роботи, актів, діловодства і документації, мова взаємовідносин цих органів тощо) [10].

Існує ще одне законодавче визначення терміна “державна мова”. У ст. 1 Закону України “Про засади державної мовної політики” визначено, що державна мова – це закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо [5]. У цьому визначенні ми маємо також неповний перелік сфер застосування державної мови, на що вказує наявність слова “тощо”.

Варто сказати, що в нашій державі створено законодавчу базу, необхідну для здійснення мовної політики. Тож проаналізуємо її основні положення.

Першочергове значення має головний документ країни – Конституція України [2], у ст. 10 якої визнається статус державної мови та те, що держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Крім того, передбачено, що в Україні гарантується вільний розвиток, використання й захист російської, інших мов національних меншин України та що держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Слід відзначити, що перший Закон про мови було прийнято ще за часів існування УРСР у 1989 р. У Законі “Про мови в Українській РСР” [8] було прописано використання української та будь-якої іншої мови – у владі, освіті, науці, сфері культури, інформації, зв'язку та ін. З метою поступового упровадження в усі сфери суспільного життя окремих положень зазначеного Закону Верховна Рада УРСР встановила такі строки:

– протягом 3–5 років мали почати діяти статті, у яких українська та російська мови використовуються на рівних (наприклад, у ст. 6 говориться про те, що незнання громадянином української або російської мови не є підставою для відмови йому у прийнятті на роботу. Після прийняття на роботу службова особа повинна оволодіти мовою роботи органу чи організації в обсязі, необхідному для виконання службових обов'язків);

– протягом 5–10 років – статті про використання української мови у навчанні та вихованні, під час конференцій та інших форумів, а регіональних мов – за необхідності.

Закон дозволяв користуватися українською, російською та іншими мовами у веденні документації, у судах, під час навчання, обслуговування тощо. Владою на вищому рівні акти могли прийматися українською мовою, а публікуватися – будь-якою. Громадянин міг звертатися до службової особи будь-якою мовою, і за відмову прийняти і розглянути звернення службовець мав нести відповідальність. А от документи, які посвідчують особу, могли бути українською або російською мовою.

Закон цей втратив чинність у 2012 р. з моменту прийняття Закону України “Про засади державної мовної політики” [5].

Тож у 2012 р. було прийнято Закон України “Про засади державної мовної політики”, у якому зазначається обов’язковість застосування української мови як державної на всій території України при здійсненні повноважень органами всіх гілок влади, у міжнародних договорах, у навчальному процесі в навчальних закладах у межах і порядку, що визначаються цим Законом. Крім того, передбачено державне сприяння використанню державної мови в засобах масової інформації (ЗМІ), науці, культурі, інших сферах суспільного життя. Поряд із цим Закон містить положення, якими гарантуються права мовного самовизначення і мовних уподобань кожної людини, а також забезпечуються широкі можливості використання регіональних мов.

Тобто згідно із законом мовою роботи Верховної Ради, актів державної влади, мовою статутів, документації, діловодства, команд та іншого статутного спілкування у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України, є державна мова, а саме – українська. Коли йдеться про мову виборів, референдумів, освіти і науки – акцент робиться на праві людини вільно користуватися будь-якою мовою.

Саме ця норма викликала найбільше суперечок та невдоволення. Не є секретом, що після прийняття цього Закону статус регіональної отримали: російська мова – у деяких регіонах Одеської, Луганської, Харківської, Миколаївської, Донецької, Запорізької, Херсонської і Дніпропетровської областей та в Автономній Республіці Крим; угорська – у місті Берегово та Виноградівському районі Закарпатської області; румунська – у деяких регіонах Чернівецької та Закарпатської областей і польська – у селах Нижні Петрівці та Аршиця Сторожинецького району Чернівецької області.

Ст. 9 Закону надавала право органам місцевого самоврядування використовувати регіональну мову не лише для внутрішнього спілкування, але й для листування з органами державної влади вищого рівня. До речі, в Законі України “Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин” [9], на яку посилались автори Закону, не йдеться про використання регіональних мов на загальнодержавному рівні.

У цьому Законі також йдеться про гарантування права щодо вільного вибору мови навчання (освіта державною або регіональними мовами), але не говориться про те, де закладам освіти взяти кошти на створення додаткових груп, утримання необхідної кількості вчителів і викладачів.

Ще багато норм цього Закону викликали гострі внутрішньополітичні дискусії в Україні (наприклад, щодо використання мови у ЗМІ, рекламі, кіноіндустрії та ін.). У 2012 р., коли цей Закон розглядали і приймали, Україною прокотилася хвиля “мовного майдану”. Одні громадяни завзято захищали українську мову і вимагали посилення її ролі. Разом із тим інші наголошували, що їхня рідна мова – російська та що її використання також має бути узаконено.

Другий гучний скандал з “мовного” приводу відбувся одразу після Революції гідності та зміни влади 23 лютого 2014 р. У той час Верховна Рада намагалася скасувати Закон України “Про засади державної мовної політики”, проте в. о. президента Олександр Турчинов, щоб не “розхитувати” ситуацію, відмовився підписувати скасування мовного закону до прийняття нового.

І лише в лютому 2018 р. КСУ виніс Рішення № 2-р/2018 у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності до

Конституції України (конституційності) Закону України “Про засади державної мовної політики” [11]. Цим Рішенням Закон України “Про засади державної мовної політики” визнається неконституційним, і призупиняється його дія.

Слід підкреслити, що законодавча і нормативно-правова база, яка регулює “мовні” питання в Україні, складається також і з інших спеціальних законів (“Про державну службу”, “Про запобігання корупції”, “Про місцеві вибори”, “Про Національну поліцію”, “Про освіту” та ін.), у яких визначається обов’язковість володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови.

Як зазначає Д. Карамишев, і ми погоджуємося з його твердженням, “... треба розуміти, що закон, переважно – конструкція рамкова. Він окреслює тільки певні обмеження, виділяючи при цьому головне. Усього ж багатства й розмаїття життєвих ситуацій і колізій, передбачити й описати він не може. Тому справедливим є твердження, що ідеальних законів не може бути у принципі. І майже завжди до одного закону на додаток потрібний інший закон, а до них підзаконні акти, постанови, роз’яснення, інструкції, накази міністерств і відомств та ін.” [1].

Окремі спроби зміцнення державної мовної політики було зроблено ще в 1997 р., коли Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) своєю постановою затвердив “Комплексні заходи щодо всебічного розвитку і функціонування української мови” [6]. Згодом у 2003 р. ще однією постановою Уряд затвердив “Державну програму розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 роки” [4]. Обидва документи мали на меті розвиток, підтримку і захист державної мови в Україні.

15 лютого 2010 р. Указом Президента України була схвалена Концепція державної мовної політики [7]. У Концепції зазначено, що, незважаючи на задекларованість державного статусу української мови, аналіз мовної ситуації в державі свідчить про наявність політичних спекуляцій щодо її використання, що суперечить інтересам національної безпеки України, ставить під загрозу її суверенітет. Для усунення такої загрози запропоновано розширити сферу застосування української мови, стимулювати формування й захист національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору. Метою Концепції є визначення стратегічних пріоритетів і орієнтирів у подоланні деформацій національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору, забезпеченні мовних прав громадян та єдності України. Пріоритетом державної мовної політики визначено утвердження й розвиток української мови як визначального чинника і головної ознаки ідентичності української нації.

Крім того, Концепцією передбачена обов’язковість володіння українською мовою як мовою свого громадянства для всіх громадян України, незалежно від етнічного походження, переконань та займаної посади. Для посадових і службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування володіння українською мовою є однією з обов’язкових умов для зайняття відповідних посад.

Передбачалося, що основні завдання Концепції мають сприяти, зокрема, утвердженню української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

Зміст вищезазначених документів, по суті, визначав основні напрями мовної політики нашої держави та завдання органів влади щодо їхньої реалі-

заці. Для завершення цього процесу, розроблення послідовного і виваженого підходу до вирішення мовних питань, забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України залишалося прийняти відповідний закон.

Відтак відповідний закон, а саме Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” [3], було прийнято 25 квітня 2019 р. З 16 липня 2019 р. він набрав чинності. У новому Законі, який бурхливо обговорюється упродовж останнього часу, є фіксація меж застосування й використання державної мови і механізми імплементації, які пропонують перехід від декларації питання визначення української мови як єдиної державної мови в Україні до реалізації.

Дія цього Закону насамперед стосується публічної площини, а саме роботи державного апарату, органів місцевого самоврядування, судів, адвокатів, нотаріусів, сфери медицини й освіти та інших сфер публічного життя. Закон не поширюється на мову приватного спілкування та релігійного життя.

Законом встановлена й відповідальність за навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисне застосування її з порушенням вимог українського правопису і стандартів державної мови, а також створення перешкод та обмежень у застосуванні української мови.

Крім того, Закон передбачив створення Національної комісії зі стандартів державної мови, до кола повноважень якої відноситься здійснення опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної (правопис української мови та зміни до нього, українська термінологія, стандарти транскрибування і транслітерації). Ця комісія є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується та координується КМУ через Міністра освіти і науки України.

Також з’явиться посада Уповноваженого із захисту державної мови, який буде захищати українську мову як державну, усуне перешкоди та обмеження в її користуванні і буде захищати права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України. Такому Уповноваженому можна буде скаржитися на всі можливі порушення мовних прав. Від ідеї щодо введення “мовних інспекторів”, діяльність яких передбачалася відповідним законопроектом, вирішили відмовитися.

Володіння державною мовою є обов’язком громадянина. У своєю чергу, держава гарантує створення всіх можливостей для вивчення мови – зокрема й для тих громадян, хто не зміг зробити це в минулому. Мається на увазі створення системи курсів української мови (на кшталт таких, що вже декілька років у різних містах працюють завдяки зусиллям громадських активістів). Тож головне – це бажання вивчати, знати та використовувати у спілкуванні державну мову. І тут важливо прийняти реальність, що без урегулювання мовного питання у правовій площині, під тиском іншомовного інформаційного поля Україна ризикує втратити одну з рис своєї ідентичності.

Але треба підкреслити, що Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” не є досконалим. Хоча б, наприклад, стосовно організації безкоштовних курсів української мови для дорослих та забезпечення можливості вільного опанування державної мови громадянами

України, які не мали такої змоги (п. 3 ст. 6). У Законі не зазначається, ні хто конкретно організовує такі курси, ні хто фінансує цю діяльність. Тобто Закон уже вступив у дію, проте норма ця поки ще залишається декларативною.

Можна навести ще один приклад недосконалості “мовного” законодавства. Це стосується обов'язку володіти державною мовою для набуття громадянства України (ст. 7). Передбачено, що як виняток особи, які мають визначні заслуги перед Україною, мають право на набуття громадянства України без засвідчення рівня володіння державною мовою. Але в таких осіб залишається обов'язок опанувати державну мову на рівні, визначеному законодавством, упродовж одного року з дня набуття громадянства. Проте ця норма законодавства поки що теж залишається без механізму реалізації та контролю.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, можна дійти висновку, що проведений аналіз документів, які стали правовою основою для здійснення державної мовної політики, дає змогу констатувати, що законодавча база в Україні загалом відповідає нормам світової практики та містить достатній інструментарій задля її реалізації. Але складним залишається питання психологічного несприйняття, опору цим змінам з боку окремої частини населення, що потребує більш планомірного підходу при застосуванні вказаних організаційно-правових механізмів з урахуванням особливостей поколінь.

Крім того, для розроблення напрямів державної мовної політики бракує глибокого вивчення нинішньої мовної ситуації в Україні. Лише декларування державного статусу української мови для повноцінного її утвердження в усіх сферах суспільного життя недостатньо. Необхідно створити механізми реалізації правових документів.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі має стати обґрунтування механізмів формування та реалізації державної мовної політики.

Список використаних джерел

1. Карамішев Д. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я (державно-управлінські аспекти): монографія. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2004. 304 с.
2. Конституція України від 28 черв. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квіт. 2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.
4. Про затвердження Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 роки: Постанова КМУ від 2 жовт. 2003 р. № 1546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1546-2003-%D0%BF>.
5. Про засади державної мовної політики: Закон України від 3 лип. 2012 р. № 5029-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
6. Про затвердження Комплексних заходів щодо всебічного розвитку і функціонування української мови: Постанова КМУ від 8 верес. 1997 р. № 998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-97-%D0%BF>.
7. Про Концепцію державної мовної політики: Указ Президента України від 15 лют. 2010 р. № 161/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161/2010>.
8. Про мови в Українській РСР: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 28 жовт. 1989 р. № 8312-11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8312-11>.
9. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: Закон України від 15 трав. 2003 р. № 802-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15>.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України

щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99>.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 57 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України “Про засади державної мовної політики” від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-18#n55>.

References

1. Karamyshev, D. (2004) Kontsepsiia innovatsiinykh peretvoren: mizhhaluzeyvi pidkhd do reformuvannia systemy okhorony zdorovia (derzhavno upravlinksi aspekty) [The concept of innovation transformation: a cross-sectoral approach to health care reform (public administration)] [in Ukraine].

2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA96-%D0%B2%D1%80> [in Ukraine].

3. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy vid 25 kvit. 2019 r. No. 2704-VIII [On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as a State Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>.

4. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy rozvytku i funktsionuvannia ukrainskoi movy na 2004-2010 roky: Postanova KМУ vid 2 zhovt. 2003 r. № 1546 [On approval of the State Program for the Development and Functioning of the Ukrainian Language for 2004-2010]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1546-2003-%D0%BF>.

5. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy rozvytku i funktsionuvannia ukrainskoi movy na 2004-2010 roky: Zakon KМУ vid 3 lyp. 2012 r. No. 5029-VI [The Law of Ukraine on the Principles of State Language Policy]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.

6. Pro zatverdzhennia Kompleksnykh zakhodiv shchodo vsebichnoho rozvytku i funktsionuvannia ukrainskoi movy: Postanova KМУ vid 8 veres. 1997 r. No. 998. [Approval of Comprehensive Measures for the Comprehensive Development and Functioning of the Ukrainian Language CMU Resolution]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-97-%D0%BF>.

7. Pro Kontsepsiuiu derzhavnoi movnoi polityky: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 15 liut. 2010 r. No. 161/2010 [On the Concept of State Language Policy Presidential Decree of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161/2010>.

8. Pro movy v Ukrainskii RSR: Zakon Ukrainskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliki vid 28 zhovt. 1989 r. No. 8312-11 [The Laws of the Ukrainian Soviet Socialist Republic on Languages in the Ukrainian SSR]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8312-11>.

9. Pro ratyfikatsiiu Yevropeiskoi khartii rehionalnykh mov abo mov menshyn: Zakon Ukrainy vid 25 trav. 2003 r. No. 802-IV [The Law of Ukraine on the ratification of the European Charter for Regional or Minority Languages]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15>.

10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinyimi podanniamy 51 narodnoho deputata Ukrainy pro ofitsiine tlumachennia polozhen statti 10 Konstytutsii Ukrainy shchodo zastosuvannia derzhavnoi movy orhanamy derzhavnoi vlady, orhanamy mistsevoho samovriaduvannia ta vykorystannia yii u navchalnomu protsesi v navchalnykh zakladakh Ukrainy (sprava pro zastosuvannia ukrainskoi movy) vid 14 hrud. 1999 r. No. 10-рп/99. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petitions of the 51 people's deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions of Article 10 of the Constitution of Ukraine on the use of the state language by state authorities, local self-government bodies and its use in the educational process in Ukrainian educational establishments (the case on the use of the Ukrainian language)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99>.

11. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinyimi podanniam 57 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy “Pro zasady derzhavnoi movnoi polityky” vid 28 liut. 2018 r. No. 2-р/2018. [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of 57 People's Deputies of Ukraine on the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the Law of Ukraine “On the Principles of State Linguistic Policy”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-18#n55>.

Bigari M. I., Postgraduate Student of Ukrainian Language Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-8559-5112

ANALYSIS OF THE MAIN LEGAL ACTS THAT REGULATE LANGUAGE RELATIONS IN UKRAINE

In many countries around the world, issues of the protection of the mother language are taken in attention strenghtly, enshrining at the legislative level both the status of the state language and the rules of its use. At the same time enough attention is paid to the language issue not only in the countries that have recently gained their independence, but also in countries where statehood has lasted for centuries.

According to language means a lot in forming official, oral, written, informational messages, statements, appeals, etc., language can be called one of the important objects of legal relations between citizens, institutions and authorities. As usual, the legal regime of the state (official) language is guarded in the basic law of the state - in its constitution. In some countries, the legal regime of the state language is not enshrined in current law, but it exists de facto and recognized as custom (for example, in the US, Denmark, the United Kingdom, Norway, Sweden, etc.).

Article 10 of the Constitution of Ukraine designates that the official language is Ukrainian language. The analysis of the documents, which became the legal basis for the implementation of the state language policy, makes it possible to conclude that the legal framework in Ukraine generally corresponds to the norms of world practice and contains sufficient tools for its implementation. But the question remains of psychological not perception, resistance to these changes by a separate part of the population, which requires a more systematic approach in the application of the mentioned organizational and legal mechanisms, taking into attention the characteristics of generations.

In addition, a profound ways of the current linguistic situation in Ukraine is lacking to develop directions for state language policy. It is not enough to declare the state status of the Ukrainian language for its full validation in all spheres of public life. Mechanisms for implementation of legal documents need to be created.

Key words: Ukrainian language, state language, state language policy, sphere of public life.

Надійшла до редакції 03.09.2019 р.